

Internationaal recht / Europees Recht door BG Hoofdstuk 1-2 en 6

Vanaf de vrede van Westfalen (1648) soevereine staten, waarbij de staat de hoogste macht is op aarde. Het gedrag van die staten, die vaak in contact komen met andere staten, moet geregeld worden en daarvoor zijn zij onderworpen aan internationale regels. Deze regels regelden in eerste instantie alleen maar dat de staten naast elkaar konden bestaan. Dit noemen we recht van coëxistentie, maar door de steeds verfijnder wordende samenleving werd al gauw een recht van coöperatie, samenwerking, gecreëerd. Deze 2 soorten leefden naast elkaar.

Het karakter van het internationaal recht is, dat het niet van bovenaf een vaststellende instantie staat. Het zijn de 'onderworpenen' die zelf de regels stellen. Hoe je kan onderwerpen aan int. recht is te vinden in de formele bronnen zoals die te lezen zijn in art. 38 van het Int. Gerechtshof.

Gewoonterecht, opinio iuris, instant custom

Het recht heeft zich eerst moeten ontwikkelen en was daarvoor ongeschreven. Als iedereen op een gegeven moment doet wat die ongeschreven regels voorschrijven ontstaat er iets van "het zal wel zo horen", de zogenaamde opinio iuris necessitatis. Voorwaarde is dus dat het zo behoort en dat het overall in de praktijk wordt gebracht. Opinio iuris kan afgeleid worden uit verklaringen van regeringsleiders of reacties van andere landen als een bepaald land een regel schendt. Normaal gesproken duurt dit even, maar in sommige gevallen gaat dit binnen een paar jaar: instant custom (p. 10). Een staat kan onder dit gewoonterecht uit komen door te blijven protesteren en waar mogelijk dwars te doen. Als gewoonterecht voldoende duidelijk is, kan het gecodificeerd worden en dat gebeurt vaak in verdragen.

Verdragen, bi- & multilateraal, traités

Verdrag is geschreven overeenkomst tussen 2 (bilateraal) of meerdere (multilateraal) partijen gesloten waarbij over en weer rechten en plichten worden opgelegd. Verdragen kunnen lijken op burgerlijke overeenkomsten (traités-contracts) of op nationale wetgeving (traités-lois) of als oprichting van een int. organisatie (traités-constitutions). Regels voor het opstellen van een verdrag zijn neergelegd in een verdrag ☺. Het zogenaamde Weense verdragenverdrag. Verdrag is ook wel document waarbij tussen staten en / of IGO afspreken hieraan juridisch gebonden te zijn (*consent to be bound*). Sluiting van verdragen is vaak door ondertekening en daarna goedkeuring door parlement. Alleen ondertekening scheidt vaak ook al verplichtingen. Voor verdragen waarvoor parlement apart moet goedkeuren of op andere manier: Rijkswet voor goedkeuring en bekendmaking verdragen. Als er binnen 30 dagen geen afkeuring is, is er ingestemd. Uitdrukkelijke goedkeuring wordt gedaan bij wet. In Verdragenverdrag zijn meer bepalingen te vinden die gaan over dit soort perikelen. Na goedkeuring kan tot binding overgaan door een bekrachtiging te sturen naar soort postadres van het verdrag.

Voorbehoud tov verdrag

Na de onderhandelingen en binding is het vaak niet mogelijk om iets te doen tegen het verdrag. Wel kan er voorbehoud gemaakt worden, dit is slechts mogelijk als dit de essentie van het verdrag **niet** raakt of onverenigbaar is met strekking en onderwerp van het verdrag. Soms volgt uit het verdrag zelf, wanneer er een voorbehoud gemaakt mag worden. Dit zal bij bilaterale verdragen geen rol spelen aangezien het verdrag dan aangepast wordt, maar des te meer bij multilaterale verdragen.

Interpretatie verdragen en reikwijdte

Verdragen kunnen op 3 manieren geïnterpreteerd worden, waarbij 1ste meest gewenste is (Weens Verdragenverdrag art.31-33). Objectieve methode (betekenis van de termen), de subjectieve methode (de bedoeling van de partijen bij de totstandkoming) en de teleologische methode (de bedoeling van het verdrag).

Verdragen in principe tussen staten, maar kunnen ook verplichtingen of rechten inhouden voor derden. Verder groeit of krimpt het verdrag mee met de grenzen. Je kan niet onder een verdragsverplichting uit komen door nationale wetgeving of andere verdragen. Je moet dan respectievelijk je wet aanpassen of onderhandelen, want van een verdragspartij wordt loyaliteit geëist. Verdragen die over hetzelfde gaan? Nieuwe gaat voor het oude wat betreft dezelfde materie.

Vernietigbaar en nietigheid bij verdragen

Verdragen zijn bijna nooit vernietigbaar, omdat dan dwaling of wilsgebreken de oorzaak zijn en dat kan een staat bijna nooit verweten worden. Nietigheid daarentegen wel als er bijvoorbeeld een dwang is of in strijd met een *ius cogens*.

En wat verder op tafel komt

Als regering wordt vervangen blijft de verdragsverplichting bestaan, die is immers aangegaan door de staat. Nieuwe staten mogen met een schone lei beginnen en zijn niet gebonden aan verdragen die zijn gesloten met het eerdere moederland (*Clean-state*).

Verder kan staat een verdrag niet zomaar opzeggen, wel als er overmacht is (van buitenaf), essentiële wanprestatie (niet als het om mensenrechten gaat, er zouden anders vergeldingsmaatregelen uitgevoerd kunnen worden) of verdragsschending of fundamentele verandering van omstandigheden (*clausula*).

Rechtsbeginselen, rechtspraak, soft law

Er zijn beginselen die noodzakelijk zijn voor goede toepassing van het recht en beginselen die zich in de samenleving hebben ontwikkeld, dit zijn respectievelijk general principles of law en principles of international law. Deze zijn als bron opgenomen, omdat IR leemtes bevat die zo kunnen worden opgevuld.

Ook bron voor het IR is de rechtspraak, waarbij int. rechtscollège's belangrijker zijn dan nationale. Verdere bronnen zijn internationale besluiten, resoluties (al dan niet bindend) en int. verklaringen door bijvoorbeeld ministers.

Wat nog geen gewoonrecht is, maar al wel een overtuiging wordt bij een aantal landen is soft law.

Ius cogens, ergo omnes

In principe is de staat dus niet gebonden of er moet stilzwijgend dan wel uitdrukkelijk toestemming zijn gegeven. Maar tegenwoordig leeft het besef dat er ook normen moeten zijn, waar staten toch aan gebonden zijn zonder toestemming. Dit zijn regels van dwingend recht, de *ius cogens*. Dit zijn vaak elementaire regels zoals verbod op marteling en genocide (volkerenmoord). Door deze dwingende regels ontstaat er een verplichting jegens de andere staten om die na te komen, dit noemen we de *ergo omnes*. Deze 2 genoemde termen worden niet snel aanwezig geacht, aangezien de staat pas na instemming gebonden raakt.

Hoofdstuk 3-4

Internationale rechtspersoonlijkheid is de status waaronder een staat, organisatie of NGO rechten en plichten kan verwerven maar ook zaken kan claimen. Rechtssubject dus eigenlijk. Staten hebben die volledig en oorspronkelijk, terwijl anderen een afgeleide rechtspersoonlijkheid hebben.

Staat

Een staat heeft een territorium, bevolking en een regering, hieraan zijn geen nadere eisen gesteld mits de regering maar uit zichzelf gezag uitoefent.

Ontwikkeling van staten

Vanaf vrede v. Westfalen opkomst in aantal staten. Sinds de revoluties hebben staten ook recht op zelfbeschikking, er vond nu dekolonisatie plaats waardoor aantal staten explosief groeide. Er is sprake van extern als intern zelfbeschikkingsrecht. Extern als het een recht op de vorming van een nieuwe staat behelst en intern als bepaalde groep zich wil afscheiden (wat niet geaccepteerd hoeft te worden) maar dat er dan eerst gekeken

moet worden naar participatiemogelijkheden. De scheidslijn tussen deze 2 vormen is vaag en moeilijk.

Erkenning van staten

Constitutieve leer: Staten zijn er pas als ze erkend worden door anderen. Deze theorie is onmogelijk, aangezien vaak niet iedereen zal erkennen en enerzijds de staat dus niet bestaat en anderzijds wel. Daarom de declaratoire theorie: Uitspreken van bereidheid om met staten betrekkingen aan te gaan of bestaande omstandigheden te accepteren. Erkenning is dan niet nodig. Zie voorbeelden op p.25.

Erkenning van regeringen

Politieke motieven spelen vaak een rol om regeringen al dan niet te erkennen. Als er niet erkent wordt, kan die regering niet beschikken over de rechten die een regering normaal gesproken zou hebben in een andere staat. Bij erkenning kan regering als procespartij toegelaten worden. In NL bepalen rechter dit en zij gaan uit van declaratoire theorie.

NGO & IGO, individuen als rechtssubject, Heilige Stoel en bevrijders

IGO hebben rechtspersoonlijkheid om zo hun functie te vervullen. Dit hoeft niet expliciet in oprichtingsverdrag / handvest te staan. Rechten en plichten die noodzakelijk worden geacht voor het functioneren, worden aanwezig geacht.

Individuele personen konden sinds WOII berecht worden, daaruit volgt ook dat ze rechten kunnen claimen. Dit is echter uitzondering, vaak zal eerst nat. rechtsmiddelen uitgeput moeten worden voor een claim gedaan kan worden op IR. De staat bepaalt of ingezetene dit zogenaamde klachtrecht heeft.

NGO en internationale bedrijven hebben geen rechtspersoonlijkheid, maar in geval van NGO een informele rol bij besluitvorming.

De Heilige Stoel heeft rechtspersoonlijkheid aangezien paus aan hoofd staat van de RK-kerk. Bevrijdingsbewegingen krijgen ook wel eens persoonlijkheid zodat ze aan mogen schuiven bij vergaderingen

Jurisdictie, territorium, personele

Jurisdictie van staat strekt zich uit van land, binnenwateren, zee (12 mijlszone mag geclaimd worden), continentaal plat en het luchtruim. De ruimte en bodem van de zee niet.

Nationaliteit:

- Ius sanguinis-beginsel → Nationaliteit wordt verkregen door de ouders
- Ius soli-beginsel → Nationaliteit wordt bepaald door de geboortegrond

Voor de jurisdictievraag is nationaliteit belangrijk. De nationaliteit bepaalt in vele zaken immers dat de eigen staat recht over hem gesproken kan worden. We hebben het hierna over criminele jurisdictie waarbij opgemerkt moet worden dat, strafrechtelijk vervolgen en bestraffen altijd mag van een onderdaan, maar dat de opsporing en arrestatie alleen op het eigen grondgebied mag. Er zijn een 5-tal beginselen te noemen.

A) Het territorialiteitsbeginsel

Een staat heeft jurisdictie over misdaden begaan op zijn grondgebied. Bij grensoverschrijdende misdaad heeft het land waar de dader zich bevindt, een subjectief recht op het beginsel. Ook kan het de jurisdictie ten uitvoer brengen. Het land van de dader kan een objectief recht inroepen.

B) Het actieve nationaliteitsbeginsel

Nederlandse strafrechter mag Nederlander vervolgen voor misdrijven begaan in het buitenland, als die in het buitenland ook strafbaar zijn. De misdrijven gaan vaak over veiligheid van de staat. Het gaat niet om overtredingen. Jurisdictie kan pas uitgevoerd worden als de onderdaan terug is, in zijn land.

C) Het passieve nationaliteitsbeginsel / personaliteitsbeginsel

In beperkte gevallen mag strafrechter kennis nemen van misdrijven gepleegd in het buitenland, tegen een Nederlander, door een buitenlander. Het is omstreden in 't internationale recht. Door verdragen aangaande terrorismebestrijding is dit beginsel uitgebreid.

D) Het beschermingsbeginsel

Strafbare feiten door een niet-onderdaan, begaan in het buitenland, maar wél tegen de Nederlandse staat, mogen ook vervolgd worden in Nederland. Biedt een mogelijkheid om feiten die in het buitenland niet strafbaar zijn, dat wel te stellen. Te denken valt aan valsemunterij met de Gulden.

E) Het universaliteitsbeginsel

Staat is soms bevoegd jurisdictie uit te voeren over vergrijpen waarbij geen enkele band is met een onderdaan. Het komt vaak neer op het principe van uitleveren of berechten. Voorbeelden zijn vliegtuigkapers of zeerovers, die gepakt mogen worden door elke willekeurige staat. Recent voorbeeld is België, waarin Sharon werd aangeklaagd door Palestijnse groeperingen, vanwege misdaden begaan tegen hen. Dit was mogelijk door de Genocidewet van België, wat een van de meest verstrekkende wetten ooit is (nu inmiddels aangepast na internationaal protest).

Uitlevering

Zoals al eerder gezegd is er geen arrestatie mogelijk op buitenlands grondgebied, dit zou een inbreuk zijn op het soevereiniteitsbeginsel van een staat. Er is daarom uitlevering nodig. Uitlevering is meestal geregeld in een verdrag. Er zijn een aantal spelregels:

- Alleen uitlevering als het begane feit in beide landen strafbaar is (dubbele criminaliteit);
- Uitgeleverde persoon mag alleen berecht worden, voor waarvoor hij uitgeleverd is (specialiteitsbeginsel);
- Uitlevering mag geweigerd worden als het verzoekende land de doodstraf kent, en het verzochte land niet, of er moeten garanties zijn, dat de doodstraf niet ten uitvoer wordt gebracht;
- Er mag niet vervolgd worden voor politieke delicten of op grond van ras, geloof of politieke gezindheid. Aanslag op een staatshoofd is nooit een politiek delict.

Uitlevering wordt geweigerd als de persoon voor het ten laste gelegde al is vervolgd in de verzochte staat (het ne bis in idem-beginsel). Ook is een staat niet verplicht zijn eigen onderdanen uit te leveren. Uitlevering in Nederland kan alleen geschieden bij verdrag. In Nederland wordt over uitlevering beslist door de minister van Justitie, maar pas nadat de rechtbank heeft vastgesteld dat uitlevering toelaatbaar is. Cassatie is dan direct mogelijk bij de HR.

Binnen de EU gelden er bijna verplichtingen om uit te leveren, de beperkinggronden zijn namelijk in het Europese aanhoudingsbevel beperkt gehouden. Ook verandert er iets met de komst van het Int. Strafhof. Voor regels hieromtrent kun je kijken in het Statuut ervan.

Immunititeit

Staatsimmunititeit of soevereine immunititeit

Met de komst van private overheidsondernemingen werd het moeilijker om te bepalen of er wel sprake moest zijn van immunititeit. Vroeger was het simper: Bestuursorganen hadden immunititeit. Er werd daarom een splitsing gemaakt en wel naar *acta iure imperii* (typisch overheidshandelen) of *acta iure gestionis* (handelingen waarbij de overheid als particulier deelnemen aan de economie). Immunititeit werd alleen verleend aan de 1ste groep en er is nu sprake van de leer van beperkte immunititeit. Hier kwamen wel problemen bij voor de rechter, waarvan was nu sprake? In Nederland kijken we veelal dan naar de handeling terwijl in Frankrijk het doel bepaald of je in de 1ste categorie wordt ingedeeld.

Niet alleen bedrijven of staten hebben immuniteit, ook eigendommen van de staat (onroerende zaken bijvoorbeeld), daar mag alleen beslag op worden gelegd, na toestemming van de staat die het eigendomsrecht heeft.

Een vertegenwoordiger van de staat, met het staatshoofd voorop, regeringsleider of minister van BuZa, heeft ook immuniteit. De absolute immuniteit wordt nu ingeperkt, daar er sprake is van misbruik. Een nieuw evenwicht moet gezocht worden. Tribunalen en het Int. Gerechtshof staan hierboven en mogen wel staatshoofden vervolgen. Oorlogsschepen kennen ook volledige immuniteit.

Diplomatieke immuniteit

In buitenlandse staten worden vaak permanente posten opgericht, de ambassade's. Om als ambassadeur in een land te gaan werken, moet er eerst toestemming verkregen worden door de ontvangstaat (het agrément). Ook moeten er geloofsbrieven worden overhandigd aan het staatshoofd. Lager ambassadepersoneel hoeft alleen maar aangemeld te worden bij BuZa van de ontvangende staat.

Ook is er personeel wat belangen van de onderdanen van de zendstaat moet behartigen, de consul. Bij arrestaties mag de consul ook altijd de onderdaan bijstaan. Als een onderdaan van een andere staat consul wordt, noemen we dat een honorair consul. Vooral om de kosten te drukken.

Als consulaire ambtenaren of ambassadeurs zich niet gedragen, kunnen ze persona non grata verklaard worden. Ook kan zo over en weer misnoegen duidelijk gemaakt worden, terwijl de ambassadeur zelf niks heeft uitgespookt. Een ander middel om je afkeer te laten blijken, is het niveau van contact terug te brengen tot dat van zaakgelastigden.

Diplomaten en consulaire ambtenaren genieten een functionele immuniteit. Ze moeten de vrijheid hebben, om hun werk goed te kunnen doen. Het ambassadeterrein is géén grondgebied van de zendstaat, maar betreden door de politie bijvoorbeeld zou het functioneren ervan belemmeren. Misdrijven gepleegd op dit soort terreinen, vallen gewoon onder het recht van de ontvangstaat. Ook de huizen van diplomaten genieten onschendbaarheid en moeten beschermd worden.

Immuniteit strekt zich ook tot gezinsleden van de diplomaten. Verder hoeven ze geen belasting te betalen in ontvangstaat, maar moeten zich wel houden aan de wetten en regels waarin hij werkt. Ondergeschikt personeel beschikt ook over immuniteit, maar slechts bij werkzaamheden uit functie. Wel totale immuniteit van criminele jurisdictie.

Hoofdstuk 5, 7 t/m 9

Dualisme & monisme, doorwerking IR in NR

Als staat lid is bij bv. een verdrag aangaande mensenrechten, kan een individu van die staat dat dan claimen? Dat hangt af van de nationale rechter. Die moet nationaal recht opzij schuiven. Dit zal afhangen van de visie in die staat: Monisme of dualisme. Gezien het vak staatsrecht wil ik hier niet verder op ingaan. Nederland is in ieder geval gematigd monistisch, met uitzondering van gemeenschapsrecht (EU, EG) wat wel direct doorwerkt. Of IR rechtstreeks doorwerkt **voor burgers** hangt af van het feit of het een 'een ieder verbindende bepaling betreft' en dat moet dan voldoen aan de eis dat nadere wetgeving niet noodzakelijk is, het om een geschreven bepaling gaat en naar de aard van de bepaling in aanmerking komt voor doorwerking. Als het **geen** een ieder verbindende bepaling betreft, werkt de bepaling wél door voor staten, maar niet voor burgers. Zie art. 93 + 94 GW.

De rechter is in deze de functionaris, die bepaalt of iets wel of niet doorwerkt. Ook kan de rechter verdragen tegenover elkaar afwegen. In principe is Nederland monistisch, tenzij nationaal recht onverenigbaar is met IR, dan geldt: Is het een 'een ieder verbindende bepaling?'

Staatsaansprakelijkheid

Als een staat verplichtingen aangaat, kan het daarvoor aansprakelijk gesteld worden. Het kan dan gaan om een handelen of nalaten van een overheidsorgaan of een organisatie die een publieke taak uitvoert. Een beroep op nationale wetgeving om onder die aansprakelijkheid uit te komen, gaat niet op. Voor particulieren is de staat in principe niet aansprakelijk, wel als de particulier handelt op instructie of onder leiding van de staat. Ook als particulieren dit op eigen initiatief doen, bv in burgeroorlog. Ook als er niet opgetreden wordt tegen particulieren die zo een verdrag schenden, is de staat aansprakelijk. De staat moet dus de nodige zorgvuldigheid betrachten (*due care*).

Er is geen aansprakelijkheid als iets gebeurt als: Overmacht, represaille, zelfverdediging, toestemming tegenpartij of bescherming van staatsorgaan of vitale belangen.

Diplomatieke bescherming

Wanneer een staat een vreemdeling toe laat, moet deze een redelijke behandeling krijgen. Als dat niet is, dan kan de staat voor zijn onderdaan opkomen en het recht hersteld zien worden. Dit is diplomatieke bescherming en gebeurt als zijnde staat. Dit is dus een recht van een staat. Dit recht mag alleen opgeroepen worden voor eigen onderdanen. Staatlozen hebben dus een probleem, maar VN streeft erna dan toch die staat het recht op diplomatieke bescherming over die staatloze te geven.

Meervoudige nationaliteiten & rechtspersonen

Bij meervoudige nationaliteiten is de dominante nationaliteit bepalend welke staat zijn recht te gelde mag maken. De andere staat mag dat dan niet. Als er in 3de land rechten worden geschonden, dan kan maar één land diplomatieke bescherming inzetten en als die daarvan afziet het andere land. Bij rechtspersonen wordt gekeken waar de statutaire of maatschappelijke zetel is gevestigd. Aandeelhouders gaan wel schuil achter de rechtspersoon en als die aandeelhouders uit een ander land komen wat vervolgens bescherming wil bieden, zal dat niet toegestaan worden (*Barcelona Traction case*).

De redelijke behandeling

De redelijke behandeling moet voldoen aan een minimum-standaard die vaak hoger ligt dan het land waar de vreemdeling zich bevindt. Wat eigendom betreft moet er ook aan een aantal voorwaarden voldaan worden, zeker na nationalisatie. Zo moet er nuttig genationaliseerd worden, niet discriminatoir en de schadevergoeding moet meteen, de volledige waarde en in goede valuta uitgekeerd worden.

De vreemdeling kan pas bescherming inroepen na uitputting van *local remedies*. Deze regel wordt genegeerd wanneer van te voren duidelijk is, dat de strijd oneerlijk is.

Gevolgen staatsaansprakelijkheid

Als de aansprakelijkheid aangetoond is moet er herstel optreden. De situatie moet terug gebracht worden naar de oude, kan dit niet dan compenserende schadevergoeding en daar bovenop eventueel genoegdoening. Tot slot kunnen ook nog tegenmaatregelen getroffen worden.

Geschillenbeslechting

Er zijn een aantal wegen om geschillen te beslechten (art. 33 Handvest) en dat staten zelf een manier mogen kiezen. Allereerst onderhandelingen ofwel consultatie. Als dit niet helpt wordt een derde ingeschakeld met niet-bindend resultaat: Goede diensten (3de is communicatiekanaal), bemiddeling (3de is actief en stelt zaken voor), onderzoek (3de maakt rapport op wat als basis dient, ad-hoc=tijdelijk), verzoening/conciliatie (3de doet nav rapport een voorstel), geschillenbeslechting via reg. organisatie (zie eigenlijk alles hierboven), verdragsregime gericht op gemeenschappelijk belang (partij zal eruit moeten komen met andere verdragspartijen). Nu geschillenbeslechting met bindend resultaat: Arbitrage & rechtspraak. Rechtspraak wordt verder uitgewerkt aan de hand van het Int. Gerechtshof, terwijl arbitrage voor zich moet spreken.

Int. Gerechtshof

Belangrijkste rechterlijk orgaan van de VN. Statuut ervan maakt onderdeel uit van het Handvest. Partijen kunnen zich aansluiten bij het gerechtshof als zij niet lid zijn van de VN. Er zijn 15 rechters die gekozen worden door ALVVN en VR (veto geldt niet), maar partijen die geen rechter uit eigen land hebben, mogen ad-hoc eigen rechter van een lijst voordragen. Uiteindelijk zijn er dan 17 rechters. Het hof beslecht geschillen en brengt advies uit aan de VN en daarbij behorende organisaties.

Rechtsmacht

Int. Gerechtshof gaat bij geschil eerst na of beide partijen expliciet, danwel impliciet de rechtsmacht hebben erkent. Dit kan op 4 manieren, door bij overeenkomst het geschil voor te leggen, door clause in verdrag op te nemen, door verklaring uit te doen gaan (kunnen voorbehouden gemaakt worden) en tot slot door het gedrag van de staat (*forum prorogatum* door bv aanwezig te zijn bij een proces tegen die staat).

Procedure

Procedure start met vaststelling van termijnen door het Hof. Staten kunnen dan al preliminaire bezwaren maken bv omdat de rechtsmacht niet erkend wordt of het Hof in deze zaak niet-ontvankelijk is. Kortom de hoofdzaak zal niet behandeld worden, dus stop er maar mee. Worden deze verworpen of zijn ze vaag en kan pas duidelijkheid komen ná de hoofdzaak, dan gaat men over tot de hoofdzaak waarover beslist wordt. Dit is nogal langdurig, er kunnen bindende voorzieningen getroffen worden.

Uitspraak

De uitspraak is bindend en geen hoger beroep mogelijk. Bij schending van de uitspraak kan men eventueel naar de VR stappen. Ook kan herziening gevraagd worden als er nieuwe feiten aan het licht komen.

Adviesfunctie

Hoewel de adviezen niet bindend zijn, kan door het gezag van het Hof toch wel enige uitstraling aangaan.

Rechtshandhaving

Niet-gewelddadig

Retorsies (maatregelen zoals boycot, verbreken v/d betrekkingen), represailles (tegenmaatregelen zijn onrechtmatig, onrechtmatigheid is weg als het doel het wegnemen van een andere onrechtmatigheid is), noodzaak (ter bescherming van eigen rechten, de rechten van een ander schenden, is toegestaan mits positieve belangenafweging) en sancties (zijn vaak onrechtmatig en blijven dat ook).

Gewelddadig

Door middel van de VR (resolutie), zelfverdediging (totdat VR in actie komt) en gewapende interventie (soort *self-help*)

Recht van coöperatie

Behartiging van belangen die als gemeenschappelijk ervaren worden, wordt vaak binnen een organisatie uitgeoefend (structuur boven de staat, Mosler).

Soorten organisaties

We kennen 3 tegenstellingen binnen organisaties: open/universele vs. gesloten/niet-universele, algemene vs. functionele/speciale en intergouvernamenteel vs. supranationale organisaties. Bij 1ste is van belang of lidmaatschap voor iedereen of beperkte groep open staat, bij de 2de wat het doel van de organisatie is en bij de laatste hoe de bevoegdheden geregeld zijn. Bij supranationale organisaties dragen de lidstaten bevoegdheden over, de EG is hier een voorbeeld van.

Institutioneel / Materieel recht

Organisaties worden bij verdrag opgericht. De regels in het verdrag die gaan over de procedures heten institutioneel recht, de regels die daarentegen over de inhoud gaan van de organisatie zijn materieel recht.

Bevoegdheden

Organisaties kunnen geen eigen bevoegdheden creëren (Kompetenz-Kompetenz), maar krijgen deze door attributie door de lidstaten. Meestal niet expliciet opgenomen in een verdrag en niet meer bevoegdheden heeft dan nodig zijn voor de uitoefening. Hieruit volgt dus eigenlijk de *implied powers*: Organisatie moet noodzakelijkerwijs beschikken over de bevoegdheden die nodig zijn om te functioneren. Organisaties die ervoor willen zorgen dat staten makkelijker bevoegdheden overdragen, beperken ze hun eigen ambitie door de nationale bevoegdheidssfeer te beschermen.

Organen

Het vertegenwoordigende orgaan met alle lidstaten is vaak de Algemene Vergadering, die beslissen vaak over algemeen beleid. Als slachtkrachtiger dagelijks bestuur wordt vaak gekozen voor een Raad. Hierin zijn maar aantal, vaak machtige, landen vertegenwoordigd. Ondersteuning komt van het Secretariaat, met aan het hoofd de SG. Deze laatste speelt vaak een politieke rol, geografische spreiding en deskundigheid zijn dan een pré voor deze functie. Soms is er ook een vertegenwoordigend en controlerend orgaan zoals een Europees Parlement en respectievelijk een rechtelijke organisatie (Hof v. Justitie v/d EG) waarvan de eerstgenoemde rechtstreeks gekozen wordt door de ingezetenen.

Rechtspersoonlijkheid

In verdrag is vaak een bepaling terug te vinden hoe de organisatie naar nationaal recht een rechtspersoonlijkheid heeft, naar IR ontbreekt deze echter vaak. Ongeschreven regel bepaalt dat dit impliciet is toegekend. In hoeverre organisaties echter zijn verbonden aan internationale rechten is de vraag, omdat organisaties vaak geen partij kunnen zijn bij bijv. mensenrechtenverdragen. Hoe zit het dan met aansprakelijkheid bij schendingen? Daarover buigt een VN-commissie zich. Bij nationaal recht staan organisaties niet boven het nationaal recht. Uitgezonderd daarvan zijn de privileges en immuniteiten (wat inhoudt dat je niet boven de nat. wet staat, maar dat dat niet afgedwongen kan worden voor een nationale rechter.), rechtvaardiging en grenzen kunnen gevonden worden in de rechtvaardiging om onafhankelijk haar functies uit te voeren (funct. noodzakelijkheid).

Financiën en besluitvorming

Wordt volstaan met het feit dat inkomsten komen uit vrijwillige bijdragen, giften en contributie. Besluiten worden met normale meerderheid, gekwalificeerde meerderheid of unanimitieit genomen. Raadpleeg een woordenboek voor verdere uitleg.

Organisaties zijn niet afhankelijk van alle lidstaten: Lidstaten hebben zelf garanties ingebouwd om sneller tot besluiten te komen en ten tweede is het zo dat lidstaten op vele terreinen niet zonder elkaar kunnen. Er is een soort van afhankelijkheid t.o.v. de organisatie.

Info over de VN laat ik achterwege: Ik verwijst naar sheets van het hoorcollege.

Enkele regionale organisaties met intergouvernementeel karakter

Raad van Europa	Wapenfeit is EVRM, zie ook sheets HC
OVSE	Conflictvoorkoming en -beheersing. Europese staten, VS, Canada en Rusland.
W-Eur. Unie	Enkele West-Europese lidstaten die elkaar verplichten gewapende bijstand te verlenen.
NAVO	Opgericht voor defensieve bescherming van lidstaten, maar nu ook bescherming daarbuiten (Afghanistan). De Hoop Scheffer is SG.

OESO   Forum voor economisch en sociaal beleid. Organisatie voor
economische samenwerking en ontwikkeling.
BeNeLux   Streven van 3 landen naar economische unie.

EU

Bestaande uit 3 verdragen, EGKS, Euratom en (E)EG met alledrie afzonderlijke regelgevende en uitvoerende instellingen. Hof van Justitie en parlementaire vergadering waren hetzelfde. Vanaf 1965 fusieverdrag: Raad van Ministers en één Commissie, maar wel over 2 'instellingen' dan weer EG en dan weer Euratom.

